

HE-luonnos laiksi eläinten hyvinvoinnista 2021– keskeiset muutokset verrattuna hallituksen esitykseen 154/2018 vp

Syksyllä 2021 lausuntokierrokselle lähetettävä HE-luonnos laiksi eläinten hyvinvoinnista perustuu keväällä 2019 rauenneeseen hallituksen esitykseen 154/2018 vp. Esitykseen on tehty pääministeri Sanna Marinin hallitusohjelmasta (kohta 3.1 Hiilineutraali ja luonnon monimuotoisuuden turvaava Suomi, Tavoite 9: Eläinten hyvinvoinnin parantaminen) johtuvat muutokset. Esityksestä on poistettu siinä aiemmin ollut yhteys maakuntaudistukseen ja sitä myöden viranomaisrakennetta on muutettu vastaamaan nykyistä tilannetta.

Esitysluonnoksesta on poistettu eräitä sellaisia tehtäviä, jotka hallituksen esityksessä 154/2018 vp ehdotettiin säädettäväksi uusina tehtävinä maakunnille. Uuteen esitykseen sisältyy myös eräitä hallitusohjelmasta riippumattomia uudistuksia. Tässä muistiossa käydään lyhyesti läpi sekä hallitusohjelmasta johtuvat että muut keskeiset lakiehdotukseen tehdyt muutokset.

Edellä mainittujen muutosten lisäksi esitykseen on tehty myös teknisiä tarkennuksia ja päivityksiä. Esityksen otsikointi ja muu ulkoasu on myös muuttunut, sillä esitys on siirretty uudelle hallitusten esitysten esityspohjalle.

Uuden eläinten hyvinvointilain on tarkoitus tulla voimaan vuoden 2023 alusta.

1. Hallitusohjelmasta johtuvat muutokset

Parsinavetat ja lypsykarjan ulkoilu

Esitysluonnos:

- Hallitusohjelman mukaan uusien parsinavetoiden rakentamisesta luovutaan. Lakiehdotuksessa uusien parsinavetoiden rakentaminen ja käyttöönotto kielletäisiin.
- Lain voimaan tullessa käytössä olevia parsinavetoita voitaisiin edelleen hyödyntää maidontuotantoa varten pidettävien lehmien ja hiehojen pidossa, mutta niissä olevien parsipaikkojen lukumäärää ei saisi lisätä peruskorjauksen tai laajennuksen yhteydessä.
- Nautojen suojelusta annettua valtioneuvoston asetusta muutettaisiin siten, että parsinavetoissa pidettävien lypsylehmien ja hiehojen jaloitteluvaihtoehtoon liittyvästä vapautusmenettelystä luovuttaisiin aiemman 15 vuoden sijaan 12 vuoden siirtymäajalla.

Lakiehdotuksen eläimen pysyvää pitopaikkaa koskevaan 37 §:ään on lisätty uusien parsinavetoiden rakentamista ja käyttöönottoa koskeva kielto. Kieltoa sovellettaisiin lain tultua voimaan. Säännöksellä varmistettaisiin se, että uusia parsia eläinten pysyvänä pitopaikkana ei enää oteta käyttöön lain tultua voimaan ja näin mahdollistetaan eläinten aiempaa suurempi liikkumisen vapaus. Kaikki pysyvää pitopaikkaa koskevat poikkeukset ja siirtymäsäännökset on siirretty Eläinten pitopaikka-luvusta 16 luvun 121-123 §:iin.

Lakiehdotuksen 121 §:ssä säädettäisiin nautojen pitopaikkaa koskevista poikkeus- ja siirtymäsäännöksistä. Sen 1 momentin mukaan 37 §:n 2 momentissa säädettyä jatkuvan kytkettyä pidon kieltoa ei sovellettaisi lain voimaan tullessa toiminnassa olevaan navettaan, jossa pidetään maidontuotantoa varten lehmiä tai hiehoja. Säännös mahdollistaisi olemassa olevien parsinavetoiden hyödyntämisen lypsylehmien ja –hiehojen pidossa

käyttöikänsä loppuun saakka. Pykälän 2 momentissa säädettäisiin muiden nautojen kuin maidontuotantoa varten pidettävien lehmien ja hiehojen jatkuvan kytkettynä pidon kiellosta, joka tulisi voimaan viiden vuoden siirtymäajalla samaan tapaan kuin aiemmassa esityksessä ehdotettiin. Vasikoiden jatkuva kytkettynä pitäminen on ollut kiellettyä jo voimassa olevan lainsäädännössä. Pykälän 3 momentti olisi uusi, ja sen mukaan parsipaikkojen lukumäärää ei saisi lisätä, jos lain voimaan tullessa toiminnassa olevaa parsinavettaa laajennetaan tai peruskorjataan. Näin ollen esimerkiksi eläinten hyvinvointia parantavat korjaukset, kuten parsirakenteiden uusiminen tai parsimattojen asentaminen olisi edelleen mahdollista, samoin kuin esimerkiksi uusien henkilöstötilojen rakentaminen navetan yhteyteen. Sellaiseen navetan rakennus- ja peruskorjaushankkeeseen, jonka rakennuslupa on ollut vireillä ennen lain voimaantuloa, sovellettaisiin kuitenkin lain voimaan tullessa voimassa olleita säännöksiä.

Esityksen liitteenä on luonnos nautojen suojelua koskevan valtioneuvoston asetuksen (592/2010) muuttamiseksi. Kuten aiemmassakin lakiehdotuksessa, kytkettynä pidettävien lypsylehmien ja –hiehojen jaloittelovelvollisuutta pidennettäisiin nykyisestä 60 päivästä 90 päivään. Voimassa olevan asetuksen 17 §:n mukaan aluehallintovirasto voi myöntää vapautuksen jaloitteluelvoitteesta, jos tuotantotilalla ei ole käytettävissään sopivaa laidunta tai jos muuta jaloitteluun soveltuvaa tilaa ei ole mahdollista kohtuudella järjestää taikka jos vaatimuksen noudattaminen on kohtuutonta liikenteeseen, maastoon tai etäisyyteen liittyvistä syistä. Vapautus myönnetään enintään kolmeksi vuodeksi kerrallaan ja se peruutetaan, jos vapautuksen myöntämisen edellytykset lakkaavat. Aiemmassa esityksessä 17 §:n vapautusmenettelystä oli tarkoitus luopua 15 vuoden siirtymäajalla. Samalla kerralla myönnettävän vapautuksen pituus oli tarkoitus muuttaa viiteen vuoteen vapautusmenettelystä aiheutuvan hallinnollisen taakan vähentämiseksi. Uudessa esityksessä siirtymäaikaa vapautusmenettelystä luopumiseksi ehdotetaan lyhennettävän 12 vuoteen. Vapautuksen pituudeksi ehdotetaan edelleen viittä vuotta kerrallaan. Vapautusmenettelyn piirissä on noin 20 maitotilaa.

Esityksen valmistelun yhteydessä linjattiin myös eräitä lakiuudistukseen välillisesti liittyviä seikkoja. Maidontuotantoa varten pidettävien lehmien ja hiehojen ulkoilua edistetään muuttamalla rakentamisinvestointeihin myönnettävän investointituen ehtoja. Tulevalla rahoituskaudella uusien pihattojen rakentamiseen ei enää myönnetä investointitukea, ellei pihatton yhteydessä ole käytettävissä jaloittelutarhaa tai laidunta.

Nautojen jaloittelua ja laidunnusta tuetaan myös hyvinvointikorvauksen keinoin. Tuottajalla on mahdollisuus saada korvausta muun muassa nautojen jaloittelun ja laidunnuksen järjestämisestä siten, että se ylittää eläinten hyvinvointilainsäädännössä säädetyt vaatimukset.

Porsitus- ja tiineytyshäkit

Lakiehdotus:

- Uusien porsitushäkkien rakentaminen ja käyttöönotto kiellettäisiin lain voimaan tullessa.
- Kielto koskisi sekä lain voimaantulon jälkeen rakennettavia uusia sikaloita että jo toiminnassa olevia sikaloita.
- Olemassa olevien porsitushäkkien käyttöä voitaisiin jatkaa niiden käyttöiän loppuun saakka.
- Emakoiden ja ensikoiden kahdeksaa päivää pidempiaikainen pito tiineytyshäkeissä kiellettäisiin aiemman 15 vuoden sijaan 12 vuoden siirtymäajalla.

Lakiehdotuksen eläimen pysyvää pitopaikkaa koskevaan 37 §:ään on lisätty uusien porsitushäkkien rakentamista ja käyttöönottoa koskeva kielto. Kielto koskisi uusien sikaloitten lisäksi myös lain voimaan tullessa toi-

minnassa olevia sikaloita. Porsitushäkillä tarkoitettaisiin kiinteärakenteista häkkiä, josta emakkoa ei voi päästää vapaasti liikkumaan porsituskarsinassa. Säännös ei estäisi vapaaporsituskarsinoissa yleisesti käytetyn avatavan seinämärakenteen käyttöä, jonka avulla voidaan tarvittaessa rajoittaa emakon liikkumista väliaikaisesti hoitotoimenpiteiden ajaksi tai porsaiden suojelemiseksi.

Sikojen pitopaikkaa koskevista poikkeus- ja siirtymäsäännöksistä säädettäisiin uudessa 122 §:ssä. Sen 1 momentin 2 kohdassa olevaa porsitushäkkejä koskevaa säännöstä on tarkennettu siten, että emakkoa ja ensikkoa saisi pitää vain sellaisessa porsitushäkissä, joka on ollut käytössä lain voimaan tullessa. Ehdotetut säännökset eivät estäisi lain voimaan tullessa käytössä olleiden porsitushäkkien käyttöä niiden käyttöiän loppuun saakka, jolloin muutoksesta ei aiheudu investointikustannuksia. Pykälässä säädettäisiin myös emakoiden ja ensikoiden tiineytyshäkissä pitoa koskevasta poikkeuksesta ja siihen liittyvästä siirtymäajasta. Kuten aiemmassakin lakiehdotuksessa, emakoiden ja ensikoiden pito tiineytyshäkissä rajattaisiin enintään kahdeksaan päivään. Säännös tulisi voimaan siirtymäajalla. Uudessa ehdotuksessa siirtymäaikaa on lyhennetty aiemmasta 15 vuodesta 12 vuoteen siten, että pidempiaikaisen tiineytyshäkissä pidon kieltö tulisi voimaan vuoden 2035 alusta alkaen.

Toimialaa kannustetaan maatalouspolitiikan keinoin siirtymään vapaaporsitukseen ja luopumaan tiineytyshäkkien käytöstä mahdollisimman joutuisasti. Tuottajilla on mahdollisuus saada muutoksiin taloudellista tukea eläinten hyvinvointikorvauksen ja investointitukien kautta. Tulevan CAP-suunnitelman 2023-2027 eläinten hyvinvointikorvauksiin sisältyy sekä vapaaporsitusta että parannettuja porsimisolosuhteita koskevat toimenpiteet, samoin kuin toimenpide tiineytyshäkeistä luopumiseksi. Porsitus- ja tiineytyshäkeistä luopumiseen tähtääviin investointeihin on myös mahdollista saada investointitukea.

Porsaiden kirurginen kastraatio

Hallitusohjelmakirjauksen mukaisesti porsaiden kirurgisesta kastraatiosta luopumisesta teetetään selvitys, jonka on määrä valmistua vuoden 2021 loppuun mennessä. Selvityksessä käydään läpi vaihtoehdot kirurgiselle kastraatiolle ja laaditaan ehdotus niistä käytännön toimista, jotka ovat tarpeen kirurgisesta kastraatiosta luopumiseksi siirtymäajan kuluttua. Selvityksessä tarkastellaan myös kirurgisen kastraation yhteydessä käytettävissä olevia kivunlievityksen muotoja ja otetaan kantaa siihen, miten kastraatiokipua olisi tarkoituksenmukaista lievittää siirtymäajan kuluessa.

Jatkuva vedensaanti pysyvissä pitopaikoissa

- Lakiehdotuksen 21 §:n 2 momentissa säädettäisiin nisäkkäiden ja lintujen jatkuvasta vedensaannista niiden pysyvissä pitopaikoissa samaan tapaan kuin aiemmassakin esityksessä.
- Siitoseläimenä pidettäville turkiseläimille jatkuvan vedensaannin vaatimus tulisi voimaan siirtymäajan kuluttua. Siirtymäaikaa lyhennettäisiin aiemmin ehdotetusta yhdeksästä vuodesta seitsemään vuoteen siten, että se tulisi voimaan vuoden 2030 alusta alkaen.

Siitoseläimenä pidettäviä turkiseläimiä koskevasta vedensaannista koskevasta siirtymäajasta säädettäisiin esitysluonnoksen liitteenä olevassa asetuksessa, jolla muutettaisiin valtioneuvoston asetusta turkiseläinten suoje-
lusta (1084/2011).

Eläinkauppa, pentutehtailu

Lakiehdotus:

- Pentutehtaista peräisin olevien koirien ja kissojen kauppaa pyritään rajoittamaan kahdella uudella säännöksellä.
- Alle puolivuotiaiden koiran- ja kissanpentujen maahantuonti Suomessa tapahtuvaa myyntiä varten kiellettäisiin kokonaan. Säännös ei estäisi yksittäisen pennun ostamista ulkomailta ja tuomista Suomeen, kunhan kaupasta on sovittu ennen maahantuontia.
- Lisäksi säädettäisiin koirien ja kissojen myynti-ilmoitusten vähimmäissisällöstä. Ilmoituksissa olisi kerrottava selkeästi mm. myyjän nimi, onko tämä ammattimainen tai laajassa mitassa eläimiä pitävä toiminnanharjoittaja, eläimen syntymäaika tai ikä, maa, jossa eläin on syntynyt sekä eläimen sijaintipaikka.

Hallitusohjelmaan on kirjattu tavoite eläinkaupan sääntelyn kehittämiseksi erityisesti verkossa tapahtuvan eläinkaupan osalta. Lakiehdotusta on täydennetty kahdella uudella pykälällä, joilla pyritään puuttumaan koirien ja kissojen pentutehtailuun ja pentujen kauppaan. Säännökset sisältyvät lakiehdotuksen 6 lukuun, jossa säädetään eläinten tuonnista ja luovutuksesta.

Lakiehdotuksen 39 §:ssä säädettäisiin alle puolivuotiaiden koiran- ja kissanpentujen tuontikiellosta, jos tarkoituksena on myydä pentu Suomessa eteenpäin kahden kuukauden kuluessa maahantuonnista. Säännöstä sovellettaisiin sekä Euroopan unionin ulkopuolelta että Euroopan unionin jäsenvaltiosta tapahtuvaan tuontiin.

Ehdotuksen myötä pentujen tuominen Suomeen myyntiä varten kiellettäisiin kokonaan. Pennun voisi edelleen itse hakea ulkomailta tai järjestää ulkomailta ostetun pennun kuljetuksen Suomeen, kunhan kaupasta on sovittu ennen Suomeen tuontia. Perusteena kiellolle on koirien ja kissojen hyvinvoinnin turvaaminen: pennut soveltuvat huonosti rajojen yli liikuteltavaksi kauppatavaraksi. Myyntitarkoitukseen tuotavista pennuista suuri osa on peräisin ulkomaisista pentutehtaista. Suomeen pentuja tuodaan erityisesti Viron kautta. Osa näistä pennuista on peräisin EU:n alueelta, osa Venäjältä, Ukrainasta tai muista kolmansista maista. Pentujen olosuhteet ja hoito ovat usein puutteellisia ja johtavat usein paitsi terveydellisiin ongelmiin, myös myöhemmin ilmeneviin käyttäytymisongelmiin. Pitkät kuljetusmatkat aiheuttavat vakavaa stressiä nuorille eläimille ja aiheuttavat usein piilevien sairauksien puhkeamisen.

Lakiehdotuksen 40 §:ssä säädettäisiin koirien ja kissojen myynti-ilmoitusten vähimmäissisällöstä. Tarjottaessa myytäväksi koiraa tai kissaa markkinoinnissa olisi annettava selkeästi ja ymmärrettävästi tietyt vähimmäistiedot. Näitä olisivat myyjän nimi sekä tieto siitä, onko myyjä ehdotetun lain 60 §:ssä tarkoitettu ammattimainen tai muutoin laajassa mitassa seura- ja harrastuseläimiä pitävä toiminnanharjoittaja sekä toiminnanharjoittajan rekisteröintinumero. Lisäksi olisi ilmoitettava myytävän eläimen syntymäaika, ikä tai arvio iästä. Eläimen syntymämaa olisi ilmoitettava, jos se on muu kuin Suomi. Myös myytävän eläimen sijaintipaikka tulisi ilmoittaa. Jos markkinoinnissa käytetään valokuvaa tai valokuvia, ainakin yhden kuvista olisi esitettävä myytävää eläintä tai sen emää.

Säännöksen tarkoituksena olisi parantaa myytävien koirien ja kissojen jäljitettävyyttä nykyisestä. Nykyisin suuri osa koirien ja kissojen ilmoittelusta tapahtuu internetissä esimerkiksi erilaisten myyntisivustojen ja sosiaalisen median kautta. Myynti-ilmoituksia julkaistaan myös sanomalehdissä ja muissa printtijulkaisuissa. Osa ilmoituksista sisältää jo nykyisellään pitkälti ne tiedot, joita pykälässä ehdotetaan pakollisiksi sekä usein myös muutakin tietoa esimerkiksi eläimen vanhemmista ja kasvattajasta. Osa ilmoituksista on kuitenkin varsin niuk-

koja ja myös suoranaisia huijausilmoituksia esiintyy. Käytännössä pentutehtaista peräisin olevien ja laittomasti maahan tuotujen pentujen kauppa tapahtuu pitkälti internetissä julkaistavien myynti-ilmoitusten kautta ja siksi sääntely ehdotetaan rajattavan koskemaan nimenomaan koirien ja kissojen myynti-ilmoittelua.

Eläinlääkäreiden ilmoitusvelvollisuus perinnöllisten vikojen johdosta lemmikeille tehdyistä toimenpiteistä

Esitysluonnos:

- Hallitusohjelman mukaan eläinlääkäreille säädetään ilmoitusvelvollisuus perinnöllisten vikojen takia lemmikeille tehdyistä toimenpiteistä. Esitysluonnoksessa ilmoitusvelvollisuus säädettäisiin koskemaan koirille ja kissoille tehtyjä toimenpiteitä.
- Ilmoitus tehtäisiin perustettavaan koira- ja kissarekisteriin ja velvollisuus tulisi koirien osalta voimaan vuoden 2024 alusta ja kissojen osalta vuoden 2027 alusta.
- Siitä, mitä toimenpiteitä ilmoitusvelvollisuus koskisi, säädetään myöhemmin valmisteltavalla jalostusasetuksella.

Esitysluonnosta on täydennetty liiteläillä eläinlääkäriammattin harjoittamisesta annetun lain (29/2000) muuttamiseksi. Laissa säädettäisiin eläinlääkäriammattin harjoittajan velvollisuudesta ilmoittaa salassapitosääntösten estämättä perinnöllisten vikojen johdosta koirille ja kissoille tekemistään leikkauksista ja muista niihin verrattavista toimenpiteistä eläinten hyvinvointilaissa tarkoitetulle valvontaviranomaiselle. Valvontaviranomaiselle olisi tämän pyytäessä annettava myös asiaa koskevat välttämättömät lisätiedot. Ilmoitus tehtäisiin käyttämällä eläinten tunnistamisesta ja rekisteröinnistä annetussa laissa (/) tarkoitettua eläintietojärjestelmää, jossa pidetään koira- ja kissarekisteriä. Tarkemmat säännökset ilmoitettavista toimenpiteistä annettaisiin valtioneuvoston asetuksella.

Ilmoitusvelvollisuus on tarpeen eläinten hyvinvoinnista annettuun lakiin ehdotettujen eläinjalostusta koskevien kieltojen noudattamisen valvonnan tehostamiseksi. Ehdotettujen säännösten mukaan eläintä ei saisi käyttää jalostukseen, jos käytettävä jalostusyhdistelmä aiheuttaisi todennäköisesti jälkeläisille sellaisia sairauksia tai muita ominaisuuksia, joista aiheutuu merkittävää haittaa tämän hyvinvoinnille. Eläintä ei liioin saisi käyttää jalostukseen, jos se ei perinnöllisen ominaisuuden tai sairauden vuoksi kykene lisääntymään luonnollisella tavalla. Kirurgisesti korjatun eläimen ilmiästä ei välttämättä enää voida päätellä sen kantavan ääripiirrettä, joka kuitenkin periytyy tuleville jälkeläisille. Esimerkiksi koira, jonka ahtautuneet sieraimet on laajennettu leikkauksella, ei tule käyttää jalostukseen. Myös esimerkiksi toistuvien keisarinleikkausten osalta jalostuskiellon valvonta on käytännössä vaikeaa, ellei tietoa tehdyistä toimenpiteistä kerätä keskitetysti rekisteriin.

Ilmoitusvelvollisuus tulisi koirien osalta voimaan 1.1.2024 ja kissojen osalta 1.1.2027. Koirien pakollisesta tunnistusmerkinnästä ja rekisteröinnistä säädetään maa- ja metsätalousministeriön asetuksessa 1/2021. Ennen 1.1.2023 syntyneet koirat on tunnistusmerkittävä ja ilmoitettava rekisteriin 31.12.2023 mennessä ja vuonna 2023 tai sen jälkeen syntyneet koirat viimeistään kolmen kuukauden ikäisinä. Näin ollen koirat ovat kattavasti rekisterissä vuoden 2024 alusta lukien. Kissojen tunnistamista ja rekisteröintiä koskeva asetusta on tarkoitus antaa siten, että tunnistaminen ja rekisteröinti tulisi pakolliseksi vuoden 2026 alusta lähtien ja kissat olisivat kattavasti rekisterissä vuoden 2027 alusta lukien. Tämän takia ilmoitusvelvollisuuden ehdotetaan kissojen osalta tulevan voimaan vuonna 2027.

Eläinlääkäreiden ilmoitusten tekemistä ja vastaanottamista sujuvoittaisi huomattavasti se, jos perinnöllisiä viikoja koskevista toimenpiteistä ilmoitettaisiin samaan järjestelmään, jossa koira- ja kissarekisteri toimii. Tällöin ilmoitukset yhdistyisivät suoraan kyseessä olevia eläimiä koskeviin tietoihin.

Tarkemmat säännökset ilmoitettavista toimenpiteistä annettaisiin eläinten jalostusta koskevassa asetuksessa, joka valmistellaan myöhemmin.

2. Muut muutokset

Valvontaviranomaisiin ja valvonnan järjestämiseen liittyvät muutokset

Lakiehdotuksesta on poistettu siinä aiemmin ollut yhteys maakuntauudistukseen, joten lain viranomaisrakenne on muutettu vastaamaan nykytilannetta. Nykyisten valvontaviranomaisten lisäksi uudeksi valvontaviranomaiseksi ehdotetaan Tullia. Paikallisina valvontaviranomaisina toimisivat kunnaneläinlääkäri, kunnan terveydensuojeluvalvontaa hoitava viranhaltija sekä poliisi. Aluehallintovirasto toimisi alueellisena viranomaisena ja Ruokavirasto suunnittelisi, ohjaisi ja kehittäisi valvontaa valtakunnallisesti sekä toimisi valvontaviranomaisena teurastamoissa. Tulli osallistuisi eläinten hyvinvointimääräysten valvontaan, kun eläimiä kuljetetaan Euroopan unionin jäsenvaltioiden välillä tai Suomesta muuhun kuin jäsenvaltioon.

Lakiehdotuksesta on poistettu aiempaan ehdotukseen sisältynyt maakunnan velvollisuus järjestää eläinten hyvinvoinnin valvonta myös virka-ajan ulkopuolella, koska se edellyttäisi lisäresursseja valvontaan sekä kunnissa että aluehallintovirastoissa.

On huomattava, että aluehallinnon uudistaminen tulee lähivuosina vaikuttamaan nyt ehdotettuun viranomaisrakenteeseen. Tammikuussa 2021 julkaistussa Aluehallinnon ja monialaisten maakuntien parlamentaarisessa selvityksessä ehdotetaan, että kuntien nykyisin hoitamat ympäristöterveydenhuollon tehtävät, kuten eläinten hyvinvoinnin valvonta, siirtyisivät sote-uudistusta koskevan hallituksen esityksen mukaisille hyvinvointialueille 1.1.2026.

Löytöeläinten hoidon järjestämiseen liittyvät muutokset

Lakiehdotuksessa löytöeläinten hoidon järjestäminen ehdotetaan nykyiseen tapaan kuntien tehtäväksi. Lakiehdotuksesta on poistettu maakunnille suunniteltu velvollisuus järjestää löytöeläinten kuljetus löytöpaikasta eläinten talteenottoaikaan. Kuljetuksen järjestämisestä aiheutuisi kunnille lisäkustannuksia nykytilaan verrattuna. Samalla löytöeläinten säilytysvelvollisuus on palautettu 15 päivään aiemmin ehdotetun 10 päivän sijaan.

Lakiehdotukseen sisältyvät talteenotettujen eläinten omistajan tavoittamiseen liittyvät toimet, sairaiden ja vahingoittuneiden löytöeläinten hoitoon liittyvät tarkennukset ja velvoite löytöeläinten vuosittaiseen tilastointiin ovat pysyneet ennallaan.

Vesipuhvelin lisääminen tuotantoeläinten positiivilistalle

Lakiehdotuksen liitteessä 1 säädetään niistä nisäkäs- ja lintulajeista, joita saadaan pitää tuotantoeläimenä. Nisäkkäiden listalle on lisätty vesipuhveli (*Bubalus bubalus*), jota saisi pitää lihantuotantotarkoituksessa. Sään-

nös vastaisi vesipuhvelin osalta voimassa olevan eläinsuojeluasetuksen (396/1996) 25 §:ää. Vesipuhvelin pitoa maidontuotantoon ei ehdoteta sallittavaksi, sillä siihen liittyy selkeästi suurempia riskejä eläinten hyvinvoinnille kuin lihantuotantoon. Ensimmäiset vesipuhvelit tuotiin Suomeen tuotantoeläimeksi vuonna 2018.

Eläinten hyvinvointikeskus on laatinut maa- ja metsätalousministeriön pyynnöstä kirjallisuuskatsauksen vesipuhvelin soveltuvuudesta tuotantoeläimeksi Suomessa. Selvitys löytyy Eläinten hyvinvointikeskuksen nettisivulta osoitteesta https://www.elaintieto.fi/wp-content/uploads/2021/03/Vesipuhveliselvitys_Elainten-hyvinvointikeskus.pdf.

Eläintarhoja, pysyviä eläinnäyttelyitä ja kotieläinpihoja koskevat muutokset

Eläintarhoja koskevia säännöksiä ehdotetaan muutettavaksi siten, että eläintarhojen roolia luonnonvaraisen eläimistön ja biologisen monimuotoisuuden suojelemisessa vahvistettaisiin nykyisestä. Samalla pysyvän eläinnäyttelyn määritelmää tarkennettaisiin siten, että luonnonsuojeluarvoltaan erityisen tärkeitä lajeja pitävät laitokset määriteltäisiin jatkossa pääsääntöisesti eläintarhoiksi pysyvän eläinnäyttelyn sijaan. Muutoksella pyritään varmistumaan siitä, että eläintarhat edistävät luonnonvaraisen eläimistön ja biologisen monimuotoisuuden suojelua EU:n eläintarhadirektiivin tavoitteiden mukaisesti.

Voimassa olevan eläinsuojelulain 20 §:n mukaan eläintarhan tulee osaltaan edistää luonnonvaraisen eläimistön suojelua ja biologisen monimuotoisuuden säilymistä. Tässä tarkoituksessa eläintarhan tulee antaa yleisölle tietoa näytteillä pidettävistä lajeista ja niiden luonnollisista elinolosuhteista. Sen lisäksi eläintarhan on osallistuttava eläinlajien suojelua edistävään tutkimukseen, suojelutaitoihin liittyvään koulutukseen, eläinlajien suojeluun liittyvään tietojen vaihtoon tai milloin se on tarkoituksenmukaista, lajin vankeudessa kasvattamiseen, kannan uudelleen istuttamiseen tai lajien luontoon palauttamiseen. Lakiehdotuksen 51 §:ssä eläintarhojen suojelutoimiin liittyvää säännöstä tiukennettaisiin siten, että eläintarhan tulisi jatkossa osallistua kaikkiin edellä mainittuihin tehtäviin. Eläintarhan suojelutoimien riittävyttä harkittaessa olisi otettava huomioon eläintarhan koko, käytettävissä olevat resurssit sekä sen eläinlajikokoelman monimuotoisuus ja lajien suojelustatus. Pienet laitokset saattavat esimerkiksi keskittyä paikallisen tai kansallisen tason toimiin yhteistyössä luonnonsuojeluviranomaisten, suojelualueiden, kansalaisjärjestöjen ja yliopistojen kanssa, kun taas suuret laitokset osallistuvat usein myös kansainvälisen tason suojelutoimiin.

Pysyvän eläinnäyttelyn ja aiemmassa ehdotuksessa uutena ehdotetun kotieläinpihan määritelmään ehdotetaan sisällytettäväksi myös sellaiset laitokset, joissa yleisöllä on mahdollisuus osallistua eläinten hoitoon tai muuhun eläinten hyvinvoinnin kannalta merkittävään toimintaan (lakiehdotuksen 5 §:n 2 momentti). Muutoksen myötä erilaiset eläinten kanssa toteutettavat terapia-, hyvinvointi- ja elämystoiminnot olisivat entistä selkeämmin joko luvan- tai ilmoituksenvaraista toimintaa. Muutos on tarpeen eläinten hyvinvoinnin varmistamiseksi ja lainsäädännön selkeyttämiseksi.

Sikojen hyvinvoinnin arviointi teurastamolla

Voimassa olevan lain 41 a §:ssä säädetään broilereiden hyvinvoinnin arvioinnista teurastamolla. Broilereiden pito-olosuhteiden tai muiden vastaavien tekijöiden vaikutus broilereiden hyvinvointiin arvioidaan parven kuolleisuuden ja parvelle lihantarkastuksen yhteydessä tehdyn jalkapohjatulehdusarvioinnin perusteella. Säännöstä ehdotetaan täydennettäväksi siten, että sen nojalla voitaisiin jatkossa säätää myös sikojen hyvinvoinnin arvioinnista teurastamolla.

Teurastamoilla pidetään jo nykyisin lihan tarkastuslainsäädännön nojalla kirjaa esimerkiksi sikojen hännänpurennan, märkäpesäkkeiden, niveltulehdusten ja emakoiden lapahaavaumien esiintymisestä. Näitä sikojen hyvinvointia kuvaavia tietoja voitaisiin yhdessä elintarvikeketjutietojen kanssa käyttää apuna teurastamolla tehtävässä hyvinvointiarviossa. Tarkempia säännöksiä hyvinvointiarvion tekemisestä annettaisiin valtioneuvoston asetuksella sikojen suojelusta, johon on tarkoitus siirtää myös edellä mainitut voimassa olevat kirjaamisvelvoitteet. Jatkossa saattaisi olla myös tarvetta säätää lihasikojen hännänpurennan arvioinnista nykyistä yksityiskohtaisemmin. Tällöin hännänpurennasta saatavan tiedon avulla olisi mahdollista arvioida lihasian koko eliniän aikaista hyvinvointia osana teurastamolla tehtävää hyvinvointiarviota.

Kalastuslain muutos

Esitystä on täydennetty liiteläillä kalastuslain (379/2015) muuttamisesta. Kalastuslakiin sisällytettäisiin uusia säännöksiä kalastuksessa saaliiksi saatujen kalojen vapauttamisesta sekä saaliiksi saatujen tai syöttinä käytettyjen kalojen ja rapujen lopettamisesta. Säännökset ovat tarpeen kalojen ja rapujen hyvinvoinnin parantamiseksi kalastuksen yhteydessä.

Saaliiksi saatua takaisin veteen laskettavaa kalaa olisi käsiteltävä mahdollisimman varoen, jotta kalalle ei aiheutuisi tarpeetonta kipua ja kärsimystä. Jos takaisin veteen laskettava kala on sellaisessa tilassa, että sillä ei ole edellytyksiä säilyä hengissä, kala olisi lopetettava ennen kuin se lasketaan veteen. Saaliiksi otettava tai syöttinä käytettävä kala olisi lopetettava mahdollisimman nopeasti ja kivuttomasti. Lopetusvelvollisuus ei koskisi kerralla saatavaa suurta saalismäärää. Siitä voitaisiin poiketa myös esimerkiksi vaikeissa sääolosuhteissa. Ravut voitaisiin lopettaa asettamalla ne riittävään suureen määrään kiehuvaa vettä, jotta ravut kuolevat mahdollisimman nopeasti ja kivuttomasti.

Eläinten hyvinvointikeskus on laatinut maa- ja metsätalousministeriön pyynnöstä kirjallisuuskatsauksen rapujen kivuntunnosta ja tainnutusmenetelmistä. Selvitys löytyy Eläinten hyvinvointikeskuksen nettisivulta osoitteesta <https://www.elaintieto.fi/wp-content/uploads/2020/11/Rapujen-kivuntunto-ja-tainnutusmenetelmat-1.pdf>.